

DRUŽBENA ODGOVORNOST IN OECD NACIONALNA KONTAKTNA TOČKA SLOVENIJA

Mateja Valenci, vodja OECD Nacionalne kontaktne točke Slovenija

Ministrstvo za gospodarski razvoj in tehnologijo

Mateja.Valenci@gov.si, www.mgrt.gov.si

Povzetek: OECD Nacionalna kontaktna točka (NKT) Slovenija promovira Smernice OECD za delovanje večnacionalnih družb. Smernice OECD za delovanje večnacionalnih družb pa so priporočila vlad večnacionalnim družbam za odgovorno poslovno ravnanje na vseh temeljnih področjih poslovne etike. Smernice večnacionalne družbe upoštevajo prostovoljno, zato je naloga Vlade Republike Slovenije, posredno OECD NKT Slovenija, da le-te čim bolj promovira pri vhodnih in izhodnih investicijah večnacionalnih družb in s tem dviguje ozaveščenost o pomenu družbeno odgovornega poslovnega ravnanja teh družb. OECD NKT Slovenija lahko družbam in interesnim skupinam z mediacijo in spravnim postopkom pomaga pri reševanju praktičnih vprašanj, ki se nanašajo na kršitve Smernic OECD za večnacionalne družbe.

Ključne besede: OECD Nacionalna kontaktna točka Slovenija, Smernice OECD za delovanje večnacionalnih družb, temeljna področja poslovne etike, prostovoljno, mediacija in spravni postopek

SOCIAL RESPONSIBILITY AND OECD NATIONAL CONTACT POINT SLOVENIA

Abstract: OECD National Contact Point (NCP) Slovenia promotes OECD Guidelines for Multinational Enterprise. OECD Guidelines for Multinational Enterprise are recommendations addressed by governments to multinational enterprises for responsible business conduct in all basic areas of business ethics. Observance of the Guidelines by multinational enterprise is voluntary and not legally enforceable. The task of the Government of Republic of Slovenia, indirectly OECD NCP Slovenia, is to raise awareness of the social responsibility within inward and outward investments. OECD NCP Slovenia can assist in dealing with violation of the OECD Guidelines for Multinational Enterprises. Enterprises and interested groups can be assisting through mediation and conciliation.

Key words: OECD National Contact Point Slovenia, OECD Guidelines for Multinational Enterprise, basic area of business ethnics, voluntary, mediation and conciliation

Uvod:

Namen delovanja OECD Nacionalne kontaktne točke (NKT) Slovenija je promocija Smernic OECD za večnacionalne družbe (Smernice) in reševanje morebitnih pritožb le-teh. Smernice so edinstven in svojevrsten multilateralen akt za globalno uveljavljanje standardov za družbeno odgovorno ravnanje večnacionalnih družb.

1. Namen Smernic OECD za večnacionalne družbe

Smernice so priporočila vlad večnacionalnim družbam za odgovorno poslovno in družbeno odgovorno ravnanje na vseh bistvenih področjih poslovne etike. Namen Smernic je zagotoviti poslovanje večnacionalnih družb skladno z vladnimi politikami, krepiti podlage za medsebojno zaupanje med temi družbami in družbenim okoljem, v katerem poslujejo, pomagati pri izboljšanju okolja za tuje investicije in povečati prispevek večnacionalnih družb k trajnostnemu razvoju. Smernice so sestavni del Deklaracije OECD o mednarodnih naložbah in večnacionalnih družbah, ki promovira vladno in poslovno družbeno odgovorno ravnanje. Sestavni deli deklaracije se nanašajo na nacionalno obravnavo, različne zahteve do družb ter na spodbude in omejitve za mednarodne naložbe. Smernice vsebujejo prostovoljna načela in standarde za odgovorno družbeno in poslovno ravnanje v skladu z veljavnim pravnim redom in mednarodno priznanimi standardi.

Skupen cilj vlad, ki se pridružujejo tem smernicam, je spodbujati pozitiven prispevek večnacionalnih družb h gospodarskemu, okoljskemu in socialnemu napredku in zmanjšati težave, ki jih morebiti povzroča njihovo poslovanje.

Definicija večnacionalne družbe v smernicah opredeljuje, da so to družbe, ki imajo sedež in dejavnost v vsaj dveh različnih državah in so tako urejene oziroma povezane, da usklajujejo svoje dejavnosti na različne načine. Lastništvo je lahko zasebno, državno ali mešano. Smernice se nanašajo na vse dele povezanih družb in na lokalne podružnice ali odvisne družbe.

Smernice niso namenjene uvajanju različne obravnave večnacionalnih in domačih družb, temveč so izraz dobre prakse, namenjene vsem. Glede družbeno odgovornega ravnanja veljajo enaka pričakovanja za obojne - večnacionalne in domače družbe.

Vsebina Smernic OECD za večnacionalne družbe

Vsebina Smernic se nanaša na družbeno odgovorno poslovanje in ravnanje večnacionalnih družb in med drugim vsebuje poglavje o razkrivanju, ki opredeljuje, da morajo podjetja zagotoviti, da so informacije o vseh stvarnih zadevah glede njihove dejavnosti, strukture, finančnega položaja, uspešnosti poslovanja, lastništva in upravljanja pravočasno razkrite. Podjetja morajo spoštovati človekove pravice in voditi politiko zavezanosti k spoštovanju človekovih pravic. Nadalje morajo podjetja upoštevati pravico delavcev, da ustanovijo sindikate in vanje vstopajo po lastni izbiri, prispevajo k odpravi otroškega dela in vseh oblik prisilnega ali obveznega dela. Upošteva se potreba po varstvu okolja, javnega zdravja in varnosti ter trajnostnemu razvoju. Podjetja se morajo upirati jemanju podkupnin in izsiljevanju in povečevati preglednost svojih dejavnosti pri zatiranju podkupovanja in jemanja podkupnin. Podjetja morajo poslovati v skladu s prakso poštenega poslovanja, trženja in oglaševanja ter izvajati ukrepe za kakovost in zanesljivost blaga in storitev. Prispeva se k razvoju lokalne in nacionalne inovacijske zmogljivosti s transferom novih tehnologij ob podeljevanju licenc za črpanje pravic intelektualne lastnine in zaposlovanju lokalne delovne sile. Podjetja morajo delovati v skladu z vso veljavno zakonodajo in predpisi o konkurenci in spodbujati ozaveščenost zaposlenih o pomenu upoštevanja veljavne zakonodaje. Podjetja morajo prispevati k javnim financam držav gostiteljic s pravočasnim plačevanjem davkov. Delovati morajo v duhu davčne zakonodaje in predpisov države, v kateri delujejo.

Stanje OECD NKT Slovenija

Slovenija leta 2002 pristopila k Deklaraciji OECD o mednarodnih investicijah in večnacionalnih družbah, ki Slovenijo zavezuje k izvajanju Smernic OECD za večnacionalne družbe, ustanovitvi OECD NKT Slovenija in poročanju Odboru OECD za investicije. OECD NKT Slovenija je bila ustanovljena leta 2009 pri ministrstvu, pristojnem za gospodarstvo. Predstavniki ministrstev, s področji katerih se kršitve Smernic najpogosteje dotikajo, so imenovani v medresorsko delovno skupino, ki obravnava morebitne pritožbe glede kršitev Smernic.

Med ključnimi nalogami OECD NKT Slovenija je aktivna promocija Smernic in seznanjanje družb in širše javnosti z njihovo vsebino. S tem namenom je bil v letu 2012 predstavljen logo OECD NKT Slovenija, novelirana internetna stran in predstavljena zloženka, ki vsebuje bistvene vsebine Smernic in namen OECD NKT Slovenija. Zloženka se distribuira ob različnih priložnostih za spodbujanje vhodnih in izhodnih investicij in s tem spodbuja večnacionalne družbe, da družbeno odgovorno in poslovno odgovorno ravna v vseh državah, v katerih poslujejo. OECD NKT Slovenija ima tudi svoj elektronski predal. OECD NKT Slovenija sodeluje z nosilnimi institucijami pri promociji načel družbene odgovornosti podjetij v okviru svojih pristojnosti, se povezuje z drugimi OECD NKT (trenutno ustanovljenih 44) ter letno poroča OECD o svojih aktivnostih. V primeru pritožb kršitev Smernic, le-te rešuje z mediacijo ali spravnim postopkom v okviru OECD NKT Slovenija.

Dobre prakse ostalih OECD NKT in vizija za naprej

S potrditvijo prenovljenih Smernic v letu 2011 je pristojni odbor znotraj OECD pridobil na pomenu tako pri usmerjanju dela vseh 44 OECD NKT kot tudi poročanju. Glede na to, da organizacijska oblika OECD NKT ni predpisana in se dejansko razlikuje od države do države, in na to, da manjše države na svojem ozemlju nimamo veliko večnacionalnih družb, in glede na to, da skoraj polovica OECD NKT nima pritožb na kršitev Smernic, se vsebina dela posamezne OECD NKT prilagaja okolju, v katerem deluje.

Komisija Evropske Unije vključuje Smernice v vse strateške dokumente, ki jih pripravlja tako na področju podjetništva, notranjega trga, zaposlovanje. Po letu 2011 so Smernice vključene tudi v besedilo prostotrgovinskih sporazumov, ki jih Evropska komisija sklepa s tretjimi državami.

Zaključek:

OECD NKT Slovenija je ena od večine držav izmed 44 delujočih OECD NKT, ki do sedaj še ni prejela pritožbe kršitev Smernic. Usmeritev delovanja bo tako predvsem promocija samega instituta OECD NKT Slovenija, njenih nalog in dvigovanje zavesti o pomenu družbeno odgovornega poslovanja večnacionalnih družb v skladu s priporočili Smernic.

Viri:

- Smernice OECD za večnacionalne družbe, OECD 2011
- Postopki izvajanja Smernic OECD za večnacionalne družbe, OECD 2011
- Deklaracije OECD o mednarodnih naložbah in večnacionalnih družbah